

ליקוטי מוהר"ן בפרשה - 123

פרשת 'ויגש' - ה'תשפ"ג / הרה"ג אליהו עטיה שליט"א

לקבלת השיעור במייל:
6537488@gmail.com

מבוסס על ליקוטי מוהר"ן תורה פ"ז (תניינא)

חשבונו ארבע מאות שנות הגלות / עיקר פחד יעקב כי הגלות היתה במצרים 'ערות הארץ' / כיצד התקיימה ההבטחה שהקב"ה יחזיר את יעקב לארץ / כשיצאו ממצרים יעלו עמם את כל הבירות שיש שם / הכל טפל נגד מה שתעלה את נשמות העשוקים / כיצד החלה לצאת זוהמת הנחש מאדם הראשון / איזו תשובה זו אם נעשה על ידה עון קרי / מדוע קין שחטא כל כך הרבה לא נענש כמו הבל / אין שוקלים את העוונות אלא בדעתו של אל עליון / שת נולד רק אחרי שיצאה חלק מהטומאה מאדם / דור המבול השחית זרעו כי הם באו מהק"ל שנין / הסיבה שרצה יוסף שהמצרים ימולו / ארבעה דורות - אנוש מבול סדום ופלגה היו במצרים / גלגול עם ישראל בצאן לבן / לא נפטר יעקב עד שראה ששים רבוא / ירידה ועליה ממצרים בכל חתונה / 'ירידה צורך עלייה' / כיצד מרקדים ומדלגים על מה שהיה לפני החתונה / הנושא אשה מוחליו לו עוונותיו ולומדים זאת דוקא מעשיו / 'מעשה משריו' / הסוד הגדול שבמצות יבום / גודל העוון של המוציא זרע לבטלה ח"ו / הטעם שטיפות קרי נחפכים לשדים ומזיקים / התיקון לברוא להם גופים / התיקון בחתונה וביחוד, שבוראים גופות לנשמות הערומות / מצות יבום הראשונה לתקן את ער ואונן שפגמו בברית / תיקון 'אֲנָכִי אֶעֱלֶךָ גַם עִלְיָה' בחתונה / הריקודים לפני חתן וכלה הם 'תיקון הברית' / הריקודים הנוראים של רבינו ב'מצוה טאנץ' / למה קשה למצוא את הכלה, ולמה יש בעיות בשלום בית / כשאתם פוגם בברית גורם לעצמו בעיות בשלום בית / לגברים יש יותר לראי מעומק הדיון / עוד בביאור הפסוק 'וְאֲנָכִי אֶעֱלֶךָ גַם עִלְיָה' / כשאתה יורד לניסיון אני אתך, ואני גם מעלה אותך / כשמדמנת נסיעה לאדם לא ימנע מלנסוע / הקב"ה לא יפרסם שמו בעולם בניסים אלא לצורך ישראל / הוראה גמל בחלום מיתה נקנסה עליו וניצל / לפעמים הילדים נותנים עצות טובות לאבא / איפה מצאנו שעל יעקב נקנסה ח"ו מיתה הטעם כשרבקה רואה את יצחק היא יורדת מהגמל / כוונות אלול בשביל פגם הברית / מדוע הוצרך אברהם לשלוח עם אליעזר כוונות לתיקון הברית / החשש שלא תאבה הלינישא ליצחק מפני חטא אדם / והיא שעמדה לאבותינו - ההבטחה ליעקב

המקום הכי טמא בעולם, ולכן יעקב פחד מאוד. ואומר הקב"ה לו (שם מו, ג): "אַל תִּירָא מִרְדָּה מִצְרַיִמָּה כִּי לְגוֹי גָדוֹל אֲשִׁמְךָ שָׁם". ובעזרת ה' בהמשך נבאר, מה הפיוס שאמר לו ה' ית' בזה שהוא יגדל להיות גוי עצום שם.

כיצד התקיימה ההבטחה שהקב"ה יחזיר את יעקב לארץ

ג. ומיד כתוב (שם, ד): "אֲנָכִי אֶרְדֶּה אֲרָד עִמָּךָ מִצְרַיִמָּה וְאֲנָכִי אֶעֱלֶךָ גַם עִלְיָה וְגוֹ'". אומר רש"י: "הבטיחו (הקב"ה ליעקב) שייקבר בארץ ישראל". יעקב אמנם לא נכנס אחר כך חי כפשוטו לארץ ישראל, וא"כ מה שהקב"ה הבטיחו שיעלנו, הכוונה שהוא יקבר בארץ ישראל. ויש מפרשים על פי הגמרא תענית (דף ה:): "אמר ר' יוחנן: יעקב אבינו לא מת וכו' שנאמר (ירמיה ל, י): 'וְאֶתְּהָ אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יַעֲקֹב נְאֻם ה' וְאֵל תַּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי הִנְנִי מוֹשִׁיעֶךָ מִרְחֹק וְאֵת זֶרְעֶךָ מֵאֶרֶץ שְׁבָיִם וְגוֹ' - מְקִיֵּשׁ הוּא לִזְרַעוֹ, מִה זֶרְעוֹ בְּחַיִּים אִף הוּא בְּחַיִּים". כלומר גם אחרי פטירתו של יעקב אבינו היה לו עדיין בחינה של חיות, יותר משאר הצדיקים והנפטרים. וזהו: "וְאֲנָכִי אֶעֱלֶךָ גַם עִלְיָה": כי יעקב אבינו לא מת'. וזו דרשה יפה.

וְאֲנָכִי אֶעֱלֶךָ גַם עִלְיָה - בחינת סולם שתעלה בו

ד. היום בעזרת ה' נעסוק בפירושים של הבעל שם טוב בפסוק "וְאֲנָכִי אֶרְדֶּה אֲרָד עִמָּךָ, וְאֲנָכִי אֶעֱלֶךָ גַם עִלְיָה", אומר הבעש"ט (ויגש אות ג) "אנכי" - רומז לשכינה הקדושה, שנקראת בשם 'אני' ו'אנכי', שהם שמות של השכינה בזהר. בזהר פרשת וירא (ח"א דף קיב:): מבאר על דרך משל: לאדם שרוצה לרדת לבור עמוק, והוא פוד שלא יוכל לצאת משם אחר כך. ומה הוא עושה? הוא קושר חבל בפתח הבור, ומשלשל את עצמו ויורד למטה, ואחר כך ע"י החבל הוא עולה. הבעש"ט דורש את דברי הזהר האלו על הפסוק שלנו: "וְאֲנָכִי אֶרְדֶּה אֲרָד עִמָּךָ מִצְרַיִמָּה וְאֲנָכִי אֶעֱלֶךָ גַם עִלְיָה". שכביכול הקב"ה אומר ליעקב, אני החבל שלך, אתה תעלה חזרה למעלה ע"י שכביכול תאחזו בי. רק שהבעש"ט לא מזכיר 'חבל' אלא 'סולם', כמו שמצינו שהשכינה נקראת 'סולם', כי גם השכינה נקראת בשם סולם. וכמפורש בזהר נשא (דף קג:): שהשכינה (שנקראת שם נשמת חיים) היא בחינת סולם. וכבר לפני שיעקב אבינו יורד למצרים יש לו את בחינת ה'חבל' וה'סולם' שדרכם הוא יעלה בחזרה.

כשיצאו ממצרים יעלו עמם את כל הבירות שיש שם

ה. וזה מה שכתוב: "וְאֲנָכִי אֶעֱלֶךָ גַם עִלְיָה", מסביר הבעל שם טוב אומר הקב"ה ליעקב, בזה שאתה יורד למצרים, השכר והתועלת תהיה הרבה יותר מההפסד של הירידה, כי אתה לא תעלה לבד אלא "אֶעֱלֶךָ גַם עִלְיָה", כי על ידי הירידה שלך למצרים אתה תעלה ותברר הרבה מאוד ניצוצי קדושה. את כל הבירות שיש לברר בארץ מצרים, וכמו שדרשו חז"ל (ברכות דף ט:): "וְיִנְצְלוּ אֵת מִצְרַיִם" (שמות יב, לו) אמר רבי אמי: מלמד שעשאוה כמצודה שאין בה דגן. וריש לקיש אמר: עשאוה כמצולה שאין בה דגים. והכוונה בפנימיות, שהשאירו את מצרים כמקום ריק שאין בו שום ניצוץ קדושה, כי העלו את הכל. וזו גם הסיבה, שאסור לחזור למצרים

חשבונו ארבע מאות שנות הגלות

א. בפרשת ויגש אנחנו רואים איך הקב"ה מקיים את הגזירה שאמר לאברהם בברית בין הבתרים (בראשית טו, ג): "יָדַעַתְּ יְדַעַתְּ כִּי גַר יִהְיֶה זֶרְעֶךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְעֲבָדוּם וְעָנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה". ופירש"י: "ולא נאמר בארץ מצרים, אלא "בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם", משנולד יצחק (היו גרים בארץ לא להם), ויגר אברהם וגו', ויגר יצחק בגר, "ויעקב גר בארץ חם" "לגור בארץ באנו", ע"כ. האבות הקדושים לא ידעו באיזו ארץ תהיה הגלות, ואכן לא היהת בארץ אחת, כי מונים את הארבע מאות שנה מלידת יצחק, אפ"י שהיו גרים בארצות אחרות ולא במצרים, וגם לא נתקיים "וְעֲבָדוּם וְעָנּוּ אֹתָם", בכל אופה כל עלה בחשבון הגלות. וכמו שפירש"י (שם): "משנולד יצחק עד שיצאו ישראל ממצרים ד' מאות שנה" (כי יצחק נולד בשנת 2048 לבריאה, ויציאת מצרים היתה ב-2448) וזהו שאמר הקב"ה ליצחק (בראשית כו, ג) "גֹּר בְּאֶרֶץ הַזֹּאת" - בחי' גר, 'כדי שהשנים האלו יחשבו למנין ארבע מאות שנה'.

עיקר פחד יעקב כי הגלות היתה במצרים 'ערות הארץ'

ב. הקב"ה אומר ליעקב: "אַל תִּירָא מִרְדָּה מִצְרַיִמָּה" (בראשית מו, ג) וממה יעקב פחד? הרי הוא ידע שהוא צריך לקבל עליו את הגלות. היה לו הסכם על זה עם עשוי, שעשו יוותר על חלקו בארץ ישראל ואז הוא יפטר מהגלות, ויעקב לקח את הגזירה של: "וְעֲבָדוּם וְעָנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה" - ואז הוא זכה בארץ ישראל, כמבואר כל בפסוק (שם לו, ו) "וַיֵּלֶךְ אֵל אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיַּעֲקֹב אֶתְיוֹ, וּפִרְשׁוּ" (שם, ז), וז"ל: מפני יעקב אחיו, מפני שטר חוב של גזירת "כִּי גַר יִהְיֶה זֶרְעֶךָ", המוטל על זרעו של יצחק, אמר אלך לי מכאן, אין לי חלק לא במתנה שנתנה לו הארץ הזאת, ולא בפרעון השטר. אלא שיעקב פחד בגלל שנודע לו עכשיו שהגלות תהיה במצרים, ומצרים היא "עֲרֹת הָאֶרֶץ" (בראשית מב, ט) כמו שאמר יוסף, כי זה

מדוע קין שחטא כל כך הרבה לא נענש כמו הבל

ט. ובכל זאת הקב"ה די מתנהג לקין בסלחנות, ומאריך לו אפיים, ונותן לו שבעה דורות, ושם לקין אות כמו שכתוב (בראשית ה, טו) "שִׁבְעַתַּיִם יָקָם (לסוף שבע דורות יתנקם קין), וַיֵּשֶׁם ה' לְקַיִן אוֹת לְבִלְתִּי הַפּוֹת אֹתוֹ כָּל מִצְאוֹ". ואפילו שנאמר לקין (שם, יב): "נָע וָנָד תִּהְיֶה בְּאֶרֶץ", קין מתחרט על עוונו והקב"ה הוריד לו את העונש בחצי, ונשאר רק 'נד', כמו שכתוב (שם טו): "וַיֵּצֵא קַיִן מִלְּפָנֵי ה' וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קְדָמַת עֵדֵן". והשאלה, למה הקב"ה מתנהג עם קין בסלחנות, למרות כל העוונות שהוא עושה?

אין שוקלים את העוונות אלא בדעתו של אל עליון

י. והתשובה: הסיבה לכך, בגלל שקין הוא בחי' קינא דמסאבותא, כמעט אין לו בחירה – לבחור בטוב, מרוב הרוע והטומאה שנדבקה בנשמתו. יש יסוד מאוד גדול שאומר הרמב"ם (הל' תשובה ג, ב) כֹּל הָעוֹלָם בְּלוֹ אִם הָיוּ עוֹנוֹתֵיהֶם מֵרַבִּין מִזְבִּיחֵיהֶן מִיַּד הַן נִשְׁחָתִין... וְשָׁקוּל זֶה אֵינוֹ לְפִי מִנְיַן הַזְּבִיחַ וְהָעוֹנוֹת אֲלֵא לְפִי גְדֻלָּם, יֵשׁ זְכוּת שֶׁהִיא בְּגֵגֶד פְּנֵי עוֹנוֹת... וַיֵּשׁ עוֹן שֶׁהוּא בְּגֵגֶד פְּנֵי זְבִיחַ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ט, יח) 'וְחֹטֵא אֶחָד יֵאָבֵד טוֹבָה הַרְבֵּה'. וְאֵין שׁוֹקְלִין אֲלֵא בְּדַעְתּוֹ שֶׁל אֵל דַּעוֹת, וְהוּא הַיּוֹדֵעַ הַיָּאֵךְ עוֹרְכִין הַזְּבִיחַ בְּגֵגֶד הָעוֹנוֹת".

כלומר, שני אנשים שעושים את אותה עבירה בדיוק, אצל אחד זה יכול להיות פגם קטן, ואצל השני זה פגם עצום נורא נורא. מה ההבדל ביניהם? הבדל כי לכל אדם יש קושי והתמודדות אחר ושונה, ועיקר חשבון ועונש העבירה היא לפי מידת הבחירה שהיה לו, ואם אדם נולד עם יצר הרע גדול, ואם טומאה, גם בזה מתחשבים. לקין היה יצר הרע גדול, והבחירה שלו היתה מאוד קשה, ולכן לקין היה קושי מאוד גדול להיות אדם טוב, כי היתה בו עיקר הזוהמה של הנחש, וכיוון שקין היה יקן הטומאה, כל כולו היה טומאה, לכן הקב"ה סולח לו יותר בקלות.

שת נולד רק אחרי שיצאה חלק מהטומאה מאדם

יא. ובה מתיישב מה שתמוה מאוד, על החילוק בין קין להבל, וכמו ששאלנו שקין עשה עבירות גדולות וחמורות מאוד, גם רצח וגם כפירה, והקב"ה סולח לו ולא ממית אותו, ואילו הבל שהיה לו עון קל יחסית, וכמו שמבואר בזהר (תיקון ס"ט דף קב.) ובאריז"ל (שער הפסוקים לך לך סי' י"ו) שגם הבל חטא, בזה שהציץ בשכינה, מיד דנו אותו לעונש מיתה על מה שהוא הציץ בשכינה, ולא נהגו איתו בסלחנות כמו עם קין. ולמה? כי הניסיון של הבל היה יותר קטן לעומת הניסיון של קין, וכיון שלא עמד בו 'זה הציץ בשכינה' לכן הוא מיד קיבל עונש יותר חמור של מיתה בהריגה על ידי קין.

למדנו מכל זה שגם הבל עדיין לא היה מזוכך, כי אדם עדיין לא ילד "בְּדָמוֹתוֹ בְּצַלְמוֹ" ורק אחרי 130 שנה, כשיוצא חלק ניכר מהזוהמה של אדם הראשון, חלק הטומאה הטמונה בו, הוא יכול להוליד בן צדיק – ונולד בנו שת, שממנו הושתת העולם, וממנו יצאו האבות הקדושים, וממנו יצא עם ישראל.

יותר משאר הארצות, כי במצרים לא נשאר שום ניצוץ קדושה, את הכל העלו ישראל איתם.

הכל טפל נגד מה שתעלה את נשמות העשוקים

ו. וזהו גם התשובה לשאלה ששאלנו לעיל, מה השיב הקב"ה ליעקב "אֵל תִּירָא מִרְדֵּה מִצְרַיִם כִּי לְגוֹי גָדוֹל אֲשִׁימְךָ שָׁם", והרי ביארנו שפחד יעקב מחמת שמצרים היא "עֲרֻת הָאֶרֶץ", מקום טמא ביותר, וכמו שבאמת היה לבסוף ששקענו שם במצרים במ"ט שערי טומאה, וא"כ מה הנחמה בזה "כִּי לְגוֹי גָדוֹל אֲשִׁימְךָ שָׁם". אבל כפי הנ"ל, הנחמה היא, שאומר הקב"ה ליעקב שיש לו לעשות עבודה גדולה שם, וכלשון הבעש"ט: שהכל טפל נגד מה שתעלה כמה וכמה נשמות העשוקים, ע"כ.

ביצד החלה לצאת זוהמת הנחש מאדם הראשון

ז. כי הנה יש שאלה גדולה: מדוע נגזר על אבותינו לרדת למצרים לכור הברזל במשך 210 שנים? ויש את התירוץ המפורסם של האריז"ל (בשער הכוונות תחילת דרושי פסח) שהכל בא לתקן את הפגם של אדם הראשון על פגם עץ הדעת, וכתוב שהנחש הטיל זוהמה בחוה וגם באדם. ורבינו מרמזו בליקוטי מוהר"ן (תורה קי"ו ח"ב) שהזוהמה הזו היתה צריכה לצאת מהאדם הראשון בעצמו.

ואיך היא התחילה לצאת? ואמנם לא לגמרי כי עדיין היה צריך את התיקון של האבות הקדושים, (עי' שבת קמ"ו). כתוב (בראשית ה, ג): "וַיְחִי אָדָם שְׁלֹשִׁים וּמֵאָת שָׁנָה וַיֻּלְד בְּדָמוֹתוֹ בְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת", הגמרא בעירובין (דף יח) אומרת, שעד אז אדם הראשון לא הוליד כדמותו וכצלמו, אלא הוליד שדין רוחין ולילין. ויש כאן קושיה עצומה: הרי כתוב שם בגמרא, שאדם הראשון חסיד היה, כיון שראה שנקנסה מיתה על ידו, עמד ופירש מן האישה וכו'. והשאלה, אם התשובה הזו גרמה לו חטאים יותר גדולים – של עוון קרי, איזו מין תשובה זאת? עדיף שלא יעשה תשובה כזאת לפרשו מן האשה, ולהרבות חס ושלום שדין רוחין ולילין.

איזו תשובה זו אם נעשה על ידה עון קרי

ח. רבינו אומר (שם) שלפעמים יש תיקון בענין 'מקרה לילה', כי עי"ז יוצא מהאדם 'טומאה טמונה' שהיתה בו. וזהו הסוד שהיה אצל אדם הראשון, שהיה צריך להוציא ממנו את ה'טומאה הטמונה' – זוהמת הנחש. והראיה לזה, דקודם לכן, דהיינו קודם שילד את שת שעליו נאמר "וַיֻּלְד בְּדָמוֹתוֹ בְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת", הילדים הראשונים של אדם הראשון, קין והבל לא היו מתוקנים. כי הנה קין היה מאוד טמא, וכמו שאומר עליו הזהר (בראשית ח"א דף נ"ד), וז"ל: אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, קַיִן, קִינָא דְּמְדוֹרִין בִּישְׁוִין דְּאֵתוֹ מִסְטָרָא דְּמִסְאָבָא לְעֵלְמָא. (קין – היה קן של מדור רע שבא מצד הטמא לעולם). ולכן קין חטא בכמה חטאים נוראים וגדולים, הוא הורג את הבל ומשקר לקב"ה ואומר: "השומר אחי אנוכי"? וגם כופר בקב"ה – העוונות של קין זה משהו עצום, מחמת הטומאה שלו.

דור המבול השחית זרעו כי הם באו מהק"ל שני

1. ואחר כך נכנסנו לכור הברזל במצרים, ואז היינו עדיין במ"ט שערי טומאה, ובתוך ימי ספירת העומר הגענו לשלימות הכי גבוהה של במעמד הר סיני וקבלת התורה, וזו הדרך להתהוות עם ישראל. הקב"ה אומר ליעקב: "אָנְכִי אֶרְדָּ עִמָּךְ מִצְרַיִם וְאָנְכִי אֶעֱלֶךָ גַם עֲלֵה", ומפרש הבעל שם טוב "גַם עֲלֵה" – אתה לא תעלה לבד, אלא תעלה עם ששים ריבוא נשמות ישראל.

לא נפטר יעקב עד שראה ששים רבוא

טז. כתוב במדרש (בראשית רבה ע"א, א) שלא נפטר יעקב אבינו עד שראה ששים ריבוא מבני בניו. ולכאורה קשה, הרי יעקב בארץ מצרים רק 17 שנה לא יותר (מגיל 130 עד גיל 147) ואיך כתוב שכבר אז נולדו ששים ריבוא משבעים נפש שירדו למצרים? ואם קבלה נקבל כמובן, אלא שאפשר לפרש גם שיעקב אבינו הצליח לברר בי"ז שנה את כל הששים ריבוא נשמות ישראל – בידור ראשון.

ירידה ועליה ממצרים בכל חתונה

יז. וכעת נלמד שיחה של רבינו הקדוש, ואחרי שנסביר את כל התורה העמוקה של הבעל שם טוב נראה איך מקבלים פן חדש בהבנה. רבינו בשיחות הר"ן (אות פ"ו) מדבר על ענין החתונה. וז"ל: ה'פֶּרְסִטְקִיס' (פזו וְכַרְבֹּר) שְׁעוֹשֵׁין (תנועות) בְּשַׁעַת רְקוּדִין (של ירידה ועלייה), זֶה בְּחִינַת "אָנְכִי אֶרְדָּ עִמָּךְ מִצְרַיִם וְאָנְכִי אֶעֱלֶךָ", כִּי גְלוֹת מִצְרַיִם הִיא בְּשִׁבִיל לְבָרֵךְ נִיּוּצֵי קְרִי שֶׁל אָדָם הָרָאוּשׁוֹן, וְהַחֲתֻנָּה הִיא תִּקּוּן וְיַחְוּד הַבְּרִית, שֶׁהִיא בְּחִינַת "אָנְכִי אֶעֱלֶךָ גַם עֲלֵה", ע"כ. כשמשמחים חתן וכלה – גם אנשים גדולים רוקדים ועושים מילי דשטותא וזה נקרא 'פראסטיקעס'. זה בחינת: "אָנְכִי אֶרְדָּ עִמָּךְ מִצְרַיִם", כִּי גְלוֹת מִצְרַיִם הִיא בְּשִׁבִיל לְבָרֵךְ נִיּוּצֵי קְרִי שֶׁל אָדָם הָרָאוּשׁוֹן, וְהַחֲתֻנָּה הִיא תִּקּוּן וְיַחְוּד הַבְּרִית, שֶׁהִיא בְּחִינַת "אָנְכִי אֶעֱלֶךָ גַם עֲלֵה". הדברים האלו של רבינו הקדוש הם ממש פלא פלאות, וכמה סודות נוראים מקופלים בכל מילה של הצדיק הקדוש רבינו נחמן בן פיגא.

'ירידה צורך עלייה'

יח. רבינו אומר, שכדי לשמח את החתן והכלה בחתונה עושים 'מילי דשטותא' וזה בחינת: "אָנְכִי אֶרְדָּ עִמָּךְ מִצְרַיִם וְאָנְכִי אֶעֱלֶךָ גַם עֲלֵה", כִּי יֵשׁ כָּלֵל שֶׁל חֲזוּל (מכות ז') ירידה צורך עלייה, וענין זה נדרש בכל הספרים, שקודם שבאים לאיזה עלייה צריך להיות איזה ירידה קודם. ורבינו בלקוטי מוהר"ן (תורה כ"ב אות י"א), כתב וז"ל: צָרִיךְ לְהִיּוֹת יְרִידָה קִדְּם הָעֲלִיָּה, כִּי הַיְרִידָה הִיא תְּכֵלִית הָעֲלִיָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוֹם לְבִרְכָּה (שבד"ק ז"ה ד') 'לֹא הָיָה דוֹד רְאוּי לְאוֹתוֹ מַעֲשֵׂה' וְכוּ', 'לֹא הָיוּ יִשְׂרָאֵל רְאוּיִים לְאוֹתוֹ מַעֲשֵׂה', אֲלֵא שְׁנָתָן ה' יִתְבָּרַךְ לְהֵם מְכֻשׁוֹל לְטוֹבַת הָעוֹלָם, ע"כ.

כיצד מרקדים ומדליגים על מה שהיה לפני החתונה

יט. ובכל חתונה יש בה תיקון עצום ליפגם הברית. ומה התיקון, יש שיחה נפלאה של רבינו (חיי מוהר"ן אות תקפ"ו), וז"ל: אָמַר לְאַחַד סְמוּךְ לְחַתְנָתוֹ בְּיַצֵּד מְרַקְדִין לְפָנֵי הַכֶּלֶה. וְרַמְזוּ לוֹ בְּיַצֵּד מְרַקְדִין וּמְדַלְגִין עַל מַה שֶׁהָיָה לְפָנֵי הַכֶּלֶה, הֵינּוּ לְפָנֵי הַחֲתֻנָּה, ע"כ.

יב. האריז"ל בשער הכוונות (דרושי הפסח דרוש א'), כתב וז"ל: דע כי ישראל שהיו באותו הדור של שעבוד מצרים היו בחינת אותם הנצוצות של קרי שהוציא אדם הראשון באותם ק"ל שנים עד שלא נולד שת כמו שאמרו ז"ל (עירובין יח:). ואחר כך באו בגלגול בדור המבול, ולכן היו גם הם משחיתים זרעם על הארץ, כעין השורש אשר משם נוצרו וחוצבו עד שנימוחו. וזה מה שאמר הכתוב (בראשית ג' ה) "וַיֵּרָא ה' כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ וְכָל יֶצֶר מַחְשְׁבֹת לְבוֹ רָק רַע כָּל הַיּוֹם", ונודע כי ה'קרי' נקרא 'רע' והמוציאו נקרא 'רע' כמו שכתוב (שם לח, ז) וַיְהִי עַר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי ה'".

הסיבה שרצה יוסף שהמצרים ימולו

יג. והדברים יותר מבוואר בשער הפסוקים (פרשת מקץ), וז"ל: והענין הוא (מה שרצה יוסף שהמצרים ימולו), במה שנתבאר אצלנו בדרוש הפסח ויציאת מצרים, כי אותם ק"ל שנה, שהיו קודם שנולד משה, היה להביא אותם ניצוצות של נשמות קדושות, שהוציא אדם הראשון ע"י הוצאת קרי לבטלה, בק"ל שנה הראשונים, קודם שנולד 'שת' בנו – שהיה גם הוא בחינת משה וכו'. ובתחילה באו בגופות אנשי דור המבול, והיו משחיתים זרעם על הארץ, כפי שרשם ממקום שנמשכו. וחזרו להתגלגל בדור הפלגה וכו'. ועתה חזרו להתגלגל בדור ההוא, באותם המצריים. וידע יוסף ברוח הקדש, כי הם בחינת ניצוצות הנוזר, שבאו על ידי השחתת הזרע, ולכן גזר עליהם מצות המילה, לתקן קצת עון שורשם הראשון, שבאו ע"י 'פגם' אות ברית קודש'. ואחר שנימולו, התחילו ליתקן קצת, ונתגלגלו בדור האחר בבני ישראל וכו'. ונגזר עליהם עבודה קשה, לתקנם וללבנם ולצרפם, ובפרט לתקן עון דור הפלגה, בבני המגדל בחומר ובלבנים, והבן זה היטב.

ארבעה דורות - אנוש מבול סדום ופלגה היו במצרים

יד. וב'מגלה עמוקות' (פרשת לך לך), כתב שלא רק היו דור המבול בישראל, אלא ארבע דורות – דור אנוש מבול פלגה וסדום, וז"ל: ד' דורות הן שפגמו בד' אותיות הוי"ה שרמז עליהן דוד (תהלים ג' ז) "בְּדַמְעֵי עֵרְשֵׁי אִמְסֶה", שלא כנגד עצמו אמר דוד אלא כנגד כל ישראל, שהן הן ד' דורות נוטריקון אנוש מבול סדום הפלגה וכו', וארבע דורות אלו נתגלגלו למצרים כמו שכתוב בפרד"ס (שער השערים) דור המבול עליהם אתמר "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו", דור הפלגה איתמר עליהו "ויפץ העם לקושש קש", אנשי סדום שהוכו בסנורים – מתו בחשך בג' ימי אפילה וכו', ע"כ.

גלגול עם ישראל בצאן לבן

טו. נמצא שעם ישראל באו בק"ל שנים כמו שדין רוחין ולילין וקליפות, ואח"כ באו בארבעה דורות הללו והזדככו. ושוב באו בתור צאן לבן ויעקב רועה את עם ישראל במשך שש שנים, כל פעם מאה אלף. ע' במדבר קדמות (י' אות ל"ג), וז"ל: יעקב אבינו ע"ה ידע שנשמות ישראל הם בצאן לבן, וטרח יעקב אבינו ע"ה עד שמשך כל כח הצאן אצלו וע' בינור הקודש' (על בראשית רבה עג,

כשאדם מתחתן, הוא צריך למצוא את הדרך כיצד לדלג על כל 'חטאות נעורים' שהיו לו קודם החתונה.

הנושא אשה מוחלין לו עוונותיו ולומדים זאת דוקא מעשי

כ. ולכן כתוב שהנושא אישה מוחלין לו את כל עוונותיו, ולומדים את זה מהפסוק (בראשית כה, ט): "וַיִּלְךָ עִשָׂו אֶל יִשְׁמָעֵאל וַיִּקַּח אֶת מַחְלַת בַּת יִשְׁמָעֵאל" ולמה נקרא שמה שמה מחלת, והלא בְּשֵׁמֶת שמה (ע"ש כו, לד)? ופירש"י (שם לו, ג), וז"ל: ג' מוחלים להן עונותיהן; גר שנתגייר, והעולה לגדולה, והנושא אשה, ולמד הטעם מכאן, לכך נקראת "מחלת" – שנמחלו עונותיו, עכ"ל. וקשה, לא מצאו מאיפה ללמוד את זה שמוחלין לחתן וכלה – רק מעשו הרשע שנשא את מחלת בת ישמעאל? התשובה: תדע לך, שאפילו שיש לאדם עוונות כמו עשוי הרשע, ואפילו שעשוי לקח רשעה כמו בת ישמעאל, וכמו שפירש"י (שם כה, ט) "על נשוי – הוסיף רשעה על רשעתו, שלא גירש את הראשונות", בכל אופן כשנושא אשה – נמחלין כל עוונותיו. ולכן יום החתונה זהו יום עצום, שאדם יכול לפתוח בו דף חדש, ולדלג על כל העוונות וזכות למחילה על כל העוונות. וזהו: "כיצד מרקדין לפני הכלה?" – עושים ירידה בריקוד, ועושים קצת 'מילי דשטותא', כדי למה שיהיה לנו איזו ירידה. ומה מרוויחים בירידה הזאת? מגיעים לצורך עליה מאוד מאוד גדולה, שהיא באה להעלות ולתקן את כל הפגמים שהיו קודם החתונה.

ג. הארזי"ל כותב (בדרושי פסח), וז"ל: נתבאר אצלנו בדרוש שכבת הלילה ובקריאת שמע שעל המטה: כי ניצוצות הקרי הם חשובות מאוד וקדושות, אלא שיוצאים ומתערבים בקליפות וצריכים בירור אחר בירור לתקנם. ובפרי עץ חיים שער קריאת שמע (פרק י"א), כותב הארזי"ל, וז"ל: על אותם שמוציאים 'שכבת זרע לבטלה' נאמר (תהלים לד, יז) "פְּנֵי ה' בַּעֲשֵׂי רָע" [ור"ע] כמנין 'ער' (שעושים את עיון ער), "לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ" – [ארץ] שהיא מלכות, "וְזָכַרְס" – בחינת הזכר. רצה לומר, בחינת הדוכרא שניתן בנוקבא, וכלומר הילדים שכן נולדו לו על ידי זיווג זכר ונקבה הם יוכרתו וימותו כעונש על מה שחטא בזרע לבטלה, וזהו מידה כנגד מידה, כמו שהם גרמו להוציא טיפה העליונה, טיפת דוכרא לחוץ, ולא לתוך הנוקבא, כן הבחינה שלהם שניתן מן הזכר אל הנקבה, יכרת ויתעקר משם, עכ"ל.

הטעם שטיפות קרי נהפכים לשדים ומזיקים

כד. ומבואר שהפגם הגדול של 'זרע לבטלה' בגלל שהוציא נשמה באופן של 'זכר בלי נקבה', וכשנולד נשמה בלי נקבה זה נשמה בלי גוף, כי האשה נותנת את הבחינה של הגוף, ואין לנשמה הזו כלי, כיון שאין לה גוף, ואז היא נהפכת למזיקה, כי המזיקים נוצרו בערב שבת ולא הספיק הזמן לברוא להם גופים, עד שקידש עליהם היום, כמובא במדרש (בראשית רבה ג, ה), וז"ל: ר' אומר אלו השדים שברא הקב"ה את נשמתן ובא לבראות את גופן וקדש השבת ולא בראן, ע"כ. ברגע שאדם הוא 'אור בלי כלי' – ריבוי אור' בלי כלי שיגביל אותו ואז הוא למזיק, וזה בחי' 'שדין', רוחין ולילין. כמו הריבוי אורות דתוהו גרמה לשבירה הגדולה של 'שבירת הכלים', שמזה נעשה כל הפשעים והחטאים.

התיקון לברוא להם גופים

כה. ולפי"ז מה צריך לעשות בשביל התיקון? לברוא להם גופים. איך נברא להם גופים? וזהו 'סוד היבום'. כי סוד היבום זה לברוא גוף לאדם שנפטר וחזר להיות נשמה קודם שהוא נתקן, ואין לו גוף בעולם לתקן את עצמו, שזו כמו בחינה של קרי, שזו נשמה בלי גוף, והתיקון שלו ע"י סוד היבום, שבוראים לו גוף חדש. וענין זה אחד מיני אלף מהסודות של המעשה הנורא הנ"ל שהתיקון לפגם הברית הוא 'סוד היבום'.

התיקון בחתונה וביחוד, שבוראים גופות לנשמות הערומות

כו. ועתה שביארנו שיש אפשרות לשדים רוחין ולילין לבוא בסוף בגופות ולהיתקן, נבין שזה גם התיקון של 'החתונה'. כי בחתונה

הסוד ב'מעשה משריון'

כא. וכעת נתקדם לסוד יותר גדול, שזה הסוד של תיקון הברית. ידוע שיש את תיקון הכללי, אלא שיש השמטה נוראה שנקראת ה'מעשה משריון' (כתבי אנשי שלומנו עמ' תס"ז), וז"ל: בְּעַת שְׁגָלָה אֶת הַעֲשָׂרָה פְּרָקִים שֶׁל תִּקּוּן הַכִּלְלִי, אָמַר: בְּשֵׁהוֹלְכִים בְּמַלְחָמָה לּוֹבְשִׁים שְׂרִיּוֹן שְׁקוֹרָאִים 'פֶּאֶנְצֵר', וְאָף עַל פִּי בֶן אִם יִהְיֶה מוֹרָה בָּהֶם, וַיְכַנְּנוּ לְמָקוֹם שְׂאִין מְגִיעַ (מכסה) שֶׁם שְׂרִיּוֹן, כִּי אֵין הַשְׂרִיּוֹן מְקִיף אֶת כָּל הַגּוּף. וְאִם יְכַנְּנוּ לְמָקוֹם שְׂאִין מְגִיעַ שֶׁם הַשְׂרִיּוֹן, אוֹ אִם יִהְיוּ רוֹבִים בְּחֻזְקָה מְאֹד, שְׂיִשְׁבְּרוּ גַם הַשְׂרִיּוֹן עִצְמוֹ, אֲזִי בּוֹדְאֵי יִהְיֶגְוֵהוּ. אָבָל עַל יְדֵי מָה עוֹשִׂים שְׂבִשְׂיִהְיֶגְוֵהוּ יִחְיֶה עוֹד, וְאִם יִהְיֶגְוֵהוּ עוֹד הַפֶּעַם יִחְזוֹר וְיִחְיֶה. וְעֵנָה הָרַב (רבי אהרן הרב מפרסלב ושהוא אחד מהעדים על התיקון הכללי, ע' שיחה קמ"א) וְאָמַר: שְׂגָה בְּחִינַת 'מְצוֹת יְבוּס', וְנִעְנָה לוֹ רֹאשׁוֹ הוּא ז"ל (הסכים עם זה רבינו). כִּי הַיְבוּס הוּא, שְׂחוֹזֵר הַמֵּת לְחַיּוֹת עַל יְדֵי הַיְבוּס, כִּי נַעֲשִׂית אֲתִיתִיָּה אֲמִיָּה (אשתו נַעֲשִׂית לוֹ אֲמוֹ), כְּמוֹ שְׂבִתוֹב בְּזֶהר הַקְּדוֹשׁ (ח"ב דף ק) וְחוֹזֵר וְכָא לְעוֹלָם בְּנוֹדֵעַ (ע' לקוטי מוהר"ן כ"א), עכ"ל. וחידוש נפלא הרוח הקודש הגדולה שהיתה לר' אהרן שידע שזהו סוד היבום.

'סוד היבום'

כב. הזכרנו כמה פעמים את הסוד שאומר הזוהר בענין 'מצות יבוס', וזה אחד הסודות הגבוהים ביותר, שייבוס הוא תיקון שאפילו אם ח"ו אדם לא זכה לתקן את עצמו בחייו, ונפטר בלי בניס בבחינת הפסוק (תהלים נה, כ) "אֲשֶׁר אֵין חֲלִיפּוֹת לָמוֹ וְלֹא יִרְאוּ אֱלֹהִים" שדורשת הגמרא (ב"ב דף קטז). על מי שלא הניח בן בעולם,

ושרה. ורבינו אמר אז את תורה מ"ט (ח"א), שהיא תורה מאוד עמוקה, ושם הוא דיבר על ענין הזיווג. וסיפר רבי נתן (שם): וְאַחַר שֶׁגָּמַר אֲמִירַת הַתּוֹרָה הָיָה מְרַקֵּד הַרְבֵּה מְאֹד עִם בְּתוּ הַכְּלָה וְכוּ'. וְמִי שֶׁלֹּא רָאָה רִקוּדֵינָּה שְׁלוֹ לֹא רָאָה טוֹב מִמֶּנּוּ, כִּי אִף עַל פִּי שְׂבָרוּף הַשֵּׁם זָכִינוּ לְרֵאוֹת כְּמָה צְדִיקִים שֶׁהָיוּ מְרַקְדִים לְפָנֵי הַכְּלָה, אֲבָל רִקוּדֵינָּה שְׁלוֹ לֹא נִרְאָה כְּזֹאת. וְכָל מִי שֶׁעָמַד שָׁם בְּיָדָיו הָיָה לוֹ הַרְהוּר תְּשׁוּבָה אֲמִתִּי עַל כָּל פְּשָׁעָיו. וְגַדְל הַהֲתַעֲרוּרוֹת וְהַהֲתַלְהֻבוֹת שֶׁל כָּל הָאֲנָשִׁים שֶׁעָמְדוּ שָׁם בְּשַׁעַת רִקוּדֵינָּה אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר וּלְצַיֵּר זֹאת בְּכֶתֶב בְּשׁוֹם אֶפֶן, עִכ"ל.

רבינו הקדוש לא רק בשביל החתן והכלה הצדיקים שלו, אלא רבינו רקד בשביל כל אלו שעמדו שם בחתונה, ובשביל כל ישראל. וזו הנקודה שכל מי שעמד שם היה לו הרהור תשובה, כי כשרבינו ירד בריקוד שרקד לפני הכלה, זה היה בבחינת: "אֲנֹכִי אֶרְדֵּ עִמָּךְ מְצַרְמָה", הריקוד הזה היה כדי להעלות את כל הפגם נעורים וניצוצי הקרי של כל העומדים שם, ובוז הוא ירד והעלה אותם, וממילא כשעושים לאנשים עבודה קדושה כזאת, לכולם היה הרהור תשובה גדול. ולכן כל מי שזוכה לראות צדיק אמיתי כשהוא מרקד בחתונה, שזה בחינת הירידה, הראייה הזאת בעצמה היא תיקון לפגם הברית, כי הוא יורד למטה ומעלה את כל הפגמים האלה למעלה, ה' יזכנו, אשרינו רק לשמוע דברים כאלה.

למה קשה למצוא את הכלה, ולמה יש בעיות בשלום בית

לא. רבינו הקדוש בליקוטי מוהר"ן (תורה פ"ו ח"ב) מסביר למה קשה לאדם למצוא את זיווגו, למה ה'אבידה' שהיא האישה (קידושין ב:) נסתרת, וכל כך קשה למצוא אותה, כי יש כאלו שלוקח להם הרבה זמן עד שהם מוצאים את הזיווג שלהם? וכן למה אחרי החתונה, הרבה פעמים יש בעיות של שלום בית, בין בני הזוג שכל כך אהבו אחד את השני, וכל כך היו בטוחים שהם זוג מושלם, והנה פתאום יש בעיות של שלום בית?

כשאדם פוגם בברית גורם לעצמו בעיות בשלום בית

לב. אומר רבינו: הסוד של הדבר, בגלל שהאשה כועסת עליו ולמה היא כועסת עליו, הרי היא אמורה לאהוב אותו? אלא בגלל שהאור שהיה מגיע לה לחלקה מבעלה, הוא זרק אותו בכל מיני מקומות, וכיוון שכן היא כועסת ומתנגדת עליו, או מסתתרת ממנו. ואדם לא יודע והיא לא יודעת, ולכן הדבר שהכי מועיל לשלום בית זה שאדם יתקן את הברית שלו.

הרבה פעמים כשהגבר מגיע לרב ומתלונן על בעיות בשלום בית, יכול להיות מאוד שכל התלונות שלו הם נכונות, אלא מה, למה באמת הם נכונות? זה בגלל שעדיין הוא לא תיקן את הברית שלו, לכן הוא סובל מחוסר שלום בית. ברגע שאדם מתקן את הברית שלו, האשה כבר לא מתנגדת עליו, היא לא כעושה, היא אהובה ושמחה, כשרה וטובה בשבילך, כי כל מה שהאשה מתנגדת לך, זה בגלל שיש לה כעס, על שזרקת לחוץ את האור שלה על ידי הפגם הברית שלו, וכל זמן שלא תיקן זאת יש לה התנגדות עליו.

וביחוד הקדוש, האדם בונה גופים לאותם נשמות ערטילאיות – היינו נשמות הערומות שנוצרו מזכר בלי נקבה שאין להם גוף, שאלו הבנים שלו. וכל ילד שהוא יולד, הוא מייבם בו את הנשמות שיצאו ממנו שהן בלי גוף.

מצות יבום הראשונה לתקן את ער ואונן שפגמו בברית

כו. ובוז נראה רמז נורא, שמצות יבום הראשונה נזכרה בתורה, אצל יהודה, אע"פ שלא היה שם יבום רגיל על ידי אה, אלא יבום על ידי האב. אבל נתקיים שם פנימיות מצות יבום. והרמז כפי הנ"ל, שהרי החטאים של ער ואונן היו חטאים של זרע לבטלה, ויהודה תיקן אותם על ידי שהוליד אותם חזרה בפרץ זורח. והדברים נפלאים.

תיקון "אֲנֹכִי אֶעֱלֶךָ גַם עִלָּה" בחתונה

כת. נמצא, שהחתונה ולידת הילדים, היינו כל תינוק שנולד בעולם, הכל הוא התיקון לפגם הזה. אומר רבינו, כשמרקדין לפני הכלה, ועושים מילי דשטותא, ויורדים למטה, אז זוכים לברך את הנשמות הנפולות של החתן, ומעלים אותם, וזהו שאמר רבינו: וְהַחֲתָנָה הִיא תִּקּוּן וְיַחְוֵד הַבְּרִית, שֶׁהִיא בְּחִינַת "אֲנֹכִי אֶעֱלֶךָ גַם עִלָּה". כל הנשמות הירודות של 'פגם הברית' – עולות בחזרה בחתונה, בבחינת "אֲנֹכִי אֶעֱלֶךָ גַם עִלָּה".

כתוב: "אֵל תִּירָא מְרַדָּה מְצַרְמָה... אֲנֹכִי אֶרְדֵּ עִמָּךְ מְצַרְמָה", הקב"ה אומר לכל יהודי אני כביכול יורד איתך ג"כ לשאול תחתית למקום הנמוך של שדין רוחין וליליו, ופגם הברית שנפלת לשם, בשביל "אֲנֹכִי אֶעֱלֶךָ גַם עִלָּה". כי כמו שאצל אדם הראשון נאמר ליעקב "אֲנֹכִי אֶעֱלֶךָ גַם עִלָּה", לעלות את כל הק"ל שנים של אדם הראשון, שבמצרים נכנסו תוך הנשמות של שישים ריבוא נשמות ישראל, ונעשה להם תיקון. אותו דבר נעשה בחתונה, כשרוקדים לפני החתן יורדים בפיוז, עושים ירידה ואז עולים, המרקדים עושים 'מילי דשטותא' שזו ירידה למטה, ואז עולים, והכל כדי להעלות את הנשמות של החתן.

הריקודים לפני חתן וכלה הם 'תיקון הברית'

כט. ולפ"ז מדויק מאוד מה שאמר רבינו (הובא לעיל באות י"ט) בַּיֵּצֵד מְרַקְדִין לְפָנֵי הַכְּלָה, בַּיֵּצֵד מְרַקְדִין וּמְדַלְגִין עַל מַה שֶׁהָיָה לְפָנֵי הַכְּלָה, הֵינּוּ לְפָנֵי הַחֲתָנָה, ע"כ. שאינו רק 'דברי צחות', אלא שעל ידי זה גופא, היינו על ידי הריקודים בעצמם, מתקנים את מה שהיה קודם החתונה, את החטאות נעורים. רבותי, מבהיל, מבהיל, מה זו שיחת חולין של רבינו, מה זה 'דברי צחות' של רבינו, זה לא אדם זה מלאך, כל מילה שאמר זו קודם קודשים, אנחנו יכולים לחיות עם כל מילה, עם כל תיבה, עם כל 'דוך' (שאיפת אויר) שעשה הכל בקדושה נוראה, אשרינו, אלף פעמים אשרינו.

הריקודים הנוראים של רבינו ב'מצוה טאנץ'

ל. מובא בחיי מוהר"ן (אות קט"ז) שרבינו הקדוש השיא את בתו שרה בראש חודש ניסן תקס"ג עם רבי יצחק דוברובניר, ובחתונה הזאת דיברו ממשח, ורבינו רימז שבעו"ה המשיח יהיה מזרעם של יצחק

לגברים יש יותר לירא מעומק הדין

לג. ה'בן איש חי' אומר (וכן כתוב בעוד ספרים) שלגברים יש יותר בעיה מאשר לנשים, והם יותר מסוכנים ח"ו בדין של מעלה, מפני שיש להם שתי עוונות חמורים שאין לנשים כל כך. שזה הענין של פגם הברית, ועוון ביטול תורה. ובשתי הדברים האלה נשים פטורות (אמנם יש להם 'פגם הברית' אחר בענייני צניעות וכו', וגם יש להם ביטול תורה אם הבס מבטלים את בעליהם, אבל כל זה בעקיפין). וא"כ הסיפור של הגברים הרבה יותר קשה מהנשים. ולכן כשאדם רואה שיש לו בעיות בשלום בית, ידע שהוא צריך לתקן את הברית שלו בעצמו.

הכל תלוי בשלום בית

לד. והביאור בזה, כשיש בעיה של שלום בית – לא זוכים לתקן את סוד היבום, כי כאמור בכל יחוד של האיש עם אשתו, אם זכו לו משמיא להוליד אז בנים, בוודאי שיש כאן סוד היבום לניצוצי קרי שלו. ואפילו אם לא זכו בייחוד שלהם להוליד בנים, עצם מצות עונה והייחוד בעצמו שבקדושה – הוא תיקון של פגם הברית, מכיון שאדם מחזיר את הנשמות העשוקות לתקן אותם בייחוד איש ואישה, ולכן נקרא היחוד בגמ' (שבת קנב.) משים שלום בבית. וכיוון שכן, אם אדם לא ראו לתיקון הזה, כי הוא לא שמור בברית, אז יש ביניהם את מחלוקת ח"ו, ואין ביניהם שלום בית, והם לא זוכים לעשות את הייחוד בכשרות וקדושה, ולא זוכים לתקן פגם חטאות הנעורים. אבל על ידי השלום והקדושה מתקנים את הכל בסייעתא דשמיא, ה' יזכנו.

עוד בביאור הפסוק "וְאֶנְכִי אֶעֱלֶה גַם עִלָּה"

לה. רבי נתן בליקוטי הלכות (ה' שבת ה"ו אות כ"א) דורש את הפסוק "וְאֶנְכִי אֶעֱלֶה גַם עִלָּה" – ומסביר, שהצדיק צריך לקרב את האנשים, וללמד אותם תורה, וכדי ללמד הוא צריך לנסוע למקום שלהם, וזה בחי' ירידה לצדיק שיוצא מביתו, וזהו: "אֶנְכִי אֶרְדָּה עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה", הצדיק שהוא במדרגה גבוהה ביותר – יורד למקום של 'מצרים', למדרגה של התלמידים שלו – איפה שהם מונחים ונמצאים. רבינו הקדוש (חיי מוהר"ן אות קכ"ו) היה נוהג בשלוש שבתות בשנה לנסוע אל התלמידים שלו (וע' היטב בלקוטי מוהר"ן תניינא תורה ל"ח).

אבל התיקון הגבוה יותר, זה שהתלמידים באים לבית של הצדיק כדי לקבל תורה מפיו. וזה כבר בחינת "וְאֶנְכִי אֶעֱלֶה גַם עִלָּה" – זה שלב אחרי שלב, הצדיק יורד למקום של התלמידים למטה, ומעלה אותם בעליה אחרי עליה, עד שהם עולים בעבודת השם, ויכולים לקבל את האור ממנו בביתו בלי צמצום של ירידה. ופה יש רמז נפלא, כי הגימטריא של התיבות "גַם עִלָּה" עולה 148 כמנין "נחמן" – צדיק האמת רבינו הקדוש, כי הוא בחי' "גַם עִלָּה", כי רבינו הוא זה שנותן לנו את הכח וההתחזקות, לעלות במדרגות של עבודת ה'. ה' יזכנו.

כשאתה יורד לניסיון אני אתך, ואני גם מעלה אותך

לו. על פי דברי רבי נתן נאמר עוד פירוש בפסוק הנ"ל. כל אדם עובר נסיונות, וכל ניסיון שאדם עובר בעולם הוא בחי' ירידה, אבל כבר אמרנו שכל ירידה היא לצורך עליה. אומר הקב"ה ליעקב: "אַל תִּירָא מִרְדָּה מִצְרַיִמָּה", אתה יורד למצרים שזה המקום של ערות הארץ ונסיונות, וזה מקום לא טוב, כי הכי טוב לך זה בבית המדרש, אבל לפעמים צריכים ח"ו לצאת ולרדת. וכמובא בגמרא ברכות (דף ד.) שדוד המלך אמר, "ואנכי ידי מלוכלכות בשפיר ושלחה כדי לטהר אישה לבעלה", כלומר אני יורד למטה למקום הטומאה, כדי להעלות ולברר ניצוצות קדושה.

גם רבינו הקדוש אמר (חיי מוהר"ן אות קנ"ד), וז"ל: בְּעֵת שְׁנִסְעָ לְנֶאֱוָרִיטֵשׁ וְשִׁאֲרֵי קְהֵלוֹת וכו', אָמַר אֲזוֹ: וְאֶנְכִי יְדִי מְלַכְלָכוֹת בְּדָם בְּשִׁפְיָר וּבְשִׁלְיָא כְּדִי לְטַהֵר אִשָּׁה לְבַעֲלָהּ, וְקִצְתָּ הִיא מִרְמֵז שְׁזָה עֲנִינֵן נְסִיעָתוֹ, עכ"ל. הרבה פעמים עוברים על האדם נסיונות, וחושבים, שהרבה יותר טוב זה בלי כל הנסיונות והבלבולים האלה. תדע, שהקב"ה אומר לנו: "אַל תִּירָא מִרְדָּה מִצְרַיִמָּה... אֶנְכִי אֶרְדָּה עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה" – כשאתה יורד לניסיון, הקב"ה איתך כדי לעזור לך, ותדע לך שהכל זה בשביל – "וְאֶנְכִי אֶעֱלֶה גַם עִלָּה", להעלות אותך בזמן הניסיון, ואז תוכל לברר את כל הקדושה שנמצאת באותו מקום של הניסיון – ולברר אותה.

כשמודמנת נסיעה לאדם לא ימנע מלנסוע

לז. רבינו אומר בשיחות הר"ן (שיחה פ"ה) שכשמודמנת נסיעה לאדם שלא ימנע מלנסוע. והוא לומד את זה מהפסוק בפרשתנו, שיעקב יורד למצרים, ומובא בגמרא בשבת (דף פט:) שאם יעקב לא היה יורד למצרים ברצון, היה ראוי יעקב לירד בשלשלאות של ברזל, ואומר רבינו, שלפעמים מודמנת נסיעה לאדם, והוא לא רוצה לנסוע, אז שידע, שאם הוא לא עושה את הנסיעה הזאת ברצון, חס ושלום, שלא יצטרך לרדת לשם בעל כרחו בשלשלאות של ברזל. כי הנקודה היא, שאדם צריך לרדת לאיזה מקום כדי לתקן שם ניצוצי קדושה, ובאמת בכל נסיעה יש ירידה בעבודת ה' כמובן, אבל הקב"ה אומר לך: "אֶנְכִי אֶרְדָּה עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה" – אני יורד איתך – אבל – "וְאֶנְכִי אֶעֱלֶה גַם עִלָּה" – אני גם יעלה אותך, ותצליח בכל מה שיש לך לתקן ולברר במקום הזה שירדת אליו.

הקב"ה לא יפרסם שמו בעולם בניסים אלא לצורך ישראל

לח. ועתה נאמר עוד את היסוד של 'בית הלוי' על הפסוק "אֶנְכִי אֶרְדָּה עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה, וְאֶנְכִי אֶעֱלֶה גַם עִלָּה", אומר הבית הלוי: שכאן הודיע הקב"ה ליעקב אבינו שהוא לא יפרסם את שמו בעולם בעשיית ניסים, אלא לצורך ההצלה של עם ישראל. הקב"ה אומר ליעקב: תדע, שמעכשיו והלאה אין כזה דבר שאני אפרסם את שמי בעולם, שלא לצורך הצלה או כבוד עם ישראל. וזהו: "וְאֶנְכִי אֶעֱלֶה גַם עִלָּה" – ע"י העליה שלך יעקב, תהיה כביכול גם עליה לי הקב"ה.

בפסוק לפני כן כתוב (בראשית מו, ב): "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמִרְאֵת הַלַּיְלָה" – כלומר שזה המקור של הגמרא שהפסוק הזה מדבר על חלום, ושם הקב"ה אמר לו את הפסוק: "וַאֲנֹכִי אֶעֱלֶךָ גַם עֲלֵה", ואומר רש"י שזה נוטריקון 'גמל', וכעת מובן הקשר של הפסוק לענין רואה גמל בחלום, סימן שנקנסה עליו מיתה וניצל ממנה, כי זה נאמר ליעקב בחלום הלילה אחרי שניצל ממותה שנקנסה עליו.

הטעם כשרבקה רואה את יצחק היא יורדת מהגמל

מב. מובא בזוהר (פרשת פקודי ח"ב דף רלו): כשרבקה ראתה את יצחק כתוב (בראשית כד, סד) "וַתֵּשֶׂא רַבְקָה אֶת עֵינֶיהָ וַתֵּרָא אֶת יִצְחָק וַתִּפֹּל מֵעַל הַגָּמֶל", פירש"י: "השמיטה עצמה לארץ, כתרגומו: וַאֲתַרְכִּינֵת", הטתה עצמה לארץ ולא הגיעה עד הקרקע. רבקה יורדת מהגמל. מסביר הזוהר שכשרבקה ראתה את יצחק, היא ראתה את בחינת הגבורות שלו. כתוב (שם, סג): "וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בְּשָׂדֵה לְפָנוֹת עָרֵב וַיֵּשֶׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה גַמְלִים בְּאֵיס" ואז יצחק מתקן את תפילת מנחה. וכתוב בזוהר (פרשת נשא באדרא ח"ג דף קכט.) ששעת מנחה היא שעת הדין, זה התגלות המצח של זעיר אנפין ששם יש כ"ד בתי דין.

כשרבקה לפגוש את יצחק, היא נבהלת, וכמו שכבר נרמז ברש"י (שם, סד) 'ראתה אותו הדור, ותוהא מפניו', היא רואה את יצחק עם כל הגבורות והדינים שלו, והיא נכנסה ליראה. ולכך דבר ראשון היא יורדת מהגמל. מסביר הזוהר, שהגמל זה הבחינה של קליפת לילית. רבקה אמרה אם אני רואה עכשיו את יצחק בכזה דין ואני רוכבת על הגמל, אז זה ח"ו תיקנס עלי מיתה, ולכן אומר הזוהר שכדי להציל את עצמה, היא ישר ירדה מהגמל, כדי להינצל מהמיתה שנקנסה עליה. וזה דבר מאוד פלאי.

כוונות אלול בשביל פגם הברית

מג. ומה הביאור בנקודה הזאת של הגמל שנרמז במילים "גם עֲלֵה"? וההסבר: כאן מדובר על החתונה של יצחק ורבקה, והסברנו שבכל חתונה של בני זוג, זה ענין של תיקון הברית. רבינו אומר בליקו"מ (תורה פ"ז ח"ב), וז"ל: ראה והבט נפלאות תורתנו, כי ראשי תבות פסוק "וַיֵּאֵם לֵאמֹר תֵּאבְדָה הָאִשָּׁה לְלִבָּת אֲחִירָךְ – הם אותיות אלול, ובאמצע הם תבות: "תֵּאבְדָה הָאִשָּׁה", כי על ידי בחינת 'אלול', היינו סוד כוונות אלול, על ידי זה 'תאבה האשה', כי על ידי זה נעשה בה רצון אליו". ואומר רבינו שאברהם אבינו מסר לאליעזר את כוונות אלול, כדי לעשות רצון ברבקה להינשא ליצחק.

מזעזע הוצרך אברהם לשלוח עם אליעזר כוונות לתיקון הברית

מד. בספר שלי 'ויאמר אליהו' (והערתתי את זה גם בעוטה אור), הקשיתי קושיה עצומה, הרי יצחק מתוקן לגמרי מפגם הברית ואין לו שום בעיה בקדושה, ולמה היה צריך אברהם אבינו למסור לאליעזר את הכוונות של אלול על 'תיקון הברית' כדי שיהיה לרבקה רצון ליצחק. ותירצתי בזמנו (לפני כעשר שנים) תירוץ נפלא, שאברהם

זה ממש פירוש חסידי שמפרש הליטאי הגדול בעל 'בית הלוי', כי מסביר, שכשאני יעלה אותך, ואני אעשה בשבילך ניסים, זה יהיה "גם עֲלֵה" כלומר, שהנס הזה יהיה גם בשבילי – ה' ית', כדי לפרסם את השם שלי. וזו בחינת 'ירידה צורך עליה', כי לפעמים שעם ישראל יורדים לגלות, והם יורדים לצער, הם יורדים למקומות לא טובים, אבל הכל זה לטובה, בשביל לקדש את שם ה' בעולם, כמו שכתוב (יחזקאל לח, כג) "וְהִתְגַּדַּלְתִּי וְהִתְקַדְּשַׁתִּי וְנִדְעָתִי לְעֵינֵי גוֹיִם רַבִּים וַיֵּדְעוּ כִּי אֲנִי ה'".

הרואה גמל בחלום מיתה נקנסה עליו וניצל

לט. הפירוש האחרון שבעז"ה נלמד על הפסוק "אֲנֹכִי אֶרְדֶּ עִמָּךְ מִצְרִימָה, וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶךָ גַם עֲלֵה", זה גמרא פלאית במסכת ברכות (סוף דף נז) שאומרת: "הרואה גמל בחלום, מיתה נקנסה עליו – וניצל ממנה". ומה הראייה לזה? והגמרא מביאה את הפסוק שלנו: "אֲנֹכִי אֶרְדֶּ עִמָּךְ מִצְרִימָה, וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶךָ גַם עֲלֵה". ורש"י מסביר שהמילים "גם עֲלֵה" – זה נשמע כמו 'גמל' (גמל) – יש את הגימל והמ"ם והלמ"ד, וזה כמו גמל, בסדר.

לפעמים הילדים נותנים עצות טובות לאבא

מ. ולכאורה אם הלימוד הוא מיעקב אבינו, צריך לדעת איפה מצאנו שעל יעקב אבינו נקנסה מיתה? והאמת זה פסוק מפורש. בפרשה הקודמת יהודה משכנע את יעקב לשלוח את בנימין. קודם נאמר משהו במאמר המוסגר: יש זמן שכבר הבנים נותנים עצות גם לאבא, הבנים הם בחינת 'נצח' ו'יהוד' – בחינת 'עצות', ולכן תשמע לעצות של הבן שלך. ולא רק לשמוע לעצות של האשה, כמובא בגמרא (בבא מציעא נט.) "איתתך גוצא גחין לחיש – שמע לעצתה" (שזה אנב כל סוד הכוונות של חנוכה). אלא גם שאדם מקבל עצות מהבנים שלו, כי באמת מגיע שלב שהילד שלך הוא כמו 'חבר טוב', אבל זה רק אחרי שהבן מבין את החכמה של האבא, וכשהבן מבין את החכמה של האבא, זה סימן שהבן מספיק חכם, והוא יכול גם כן לתת עצה לאבא שלו, והאבא יכול לשמוע את העצה שלו, ולכן גם יהודה נותן עצה לאביו יעקב אבינו. כל דיבור בתורה בא ללמד אותנו משהו, שום דבר לא לחינם, וצריך להוציא מהתורה עצות על כל דבר ודבר.

איפה מצאנו שעל יעקב נקנסה ח"ו מיתה

מא. הפסוק אומר (בראשית מג, ח): "וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל יִשְׂרָאֵל אָבִיו שְׁלַחָה הַנֶּעַר אֶתִּי וְנִקְמָה וְנִלְכָה וְנִחַיָּה וְלֹא נָמוּת גַּם אֲנַחְנוּ גַם אַתָּה גַם טַפְנוּ". אם נתבונן בדברים של יהודה, הוא מגלה סוד לאביו יעקב ואומר לו שגם עליו ח"ו נגזרה מיתה, וזהו: "וְנִחַיָּה וְלֹא נָמוּת גַּם אֲנַחְנוּ גַם אַתָּה". ולפי זה, זהו המקור לדברי הגמרא שאומרת שעל יעקב אבינו כביכול נקנסה מיתה, אלא שהקב"ה הציל אותם בירידה למצרים, ונתן להם 'שבר' במצרים, יש שֶׁבֶר (בשין – בחינת תקווה להצלה כמ"ש ותהלים קמה, ה): "שֶׁבֶר עַל ה' אֱלֹהֵינוּ".

וכעת נבין דבר פלאי, על יעקב נקנסה מיתה, והקב"ה אומר לו: "אַל תִּירָא מִרְדָּה מִצְרַיִמָה – ואיפה הקב"ה אומר את זה ליעקב?

וזה הכוונה "והיא שעמדה לאבותינו ולנו" – שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו – וכל מה שניצלנו מפרעה ומגלות מצרים, והעלינו משם את כל ששים ריבוא נשמות ישראל ונתקנו – הכל זה בזכות ההבטחה של "וְאֶנְכִי אֶעֱלֶךָ גַם עֲלֵהּ". וכן יהיה במהרה בימינו אמן.

שבת שלום ומבורך. עריכה: ליאור גבע

אבינו מפחד מאליעזר כי אליעזר רצה שלא תאבה האישה, כי אליעזר רצה לתת את בתו ליצחק, וגם אברהם אמר (בראשית כד, ח) "וְאִם לֹא תֵאבֶה הָאִשָּׁה לְלָקֵת אֶחְרָיִךְ וְנִקְיֵת מִשְׁבְּעֵתִי זֹאת". ובפרט שכבר לבן אמר לו (שם, לא): "בּוֹא בְרוּךְ ה' – וְעִיזוּ כֹבֵר יֵצֵא מִכֹּל אֲרוּר' לְכֹל בְּרוּךְ" (זוהר ח"ג דף קנת), ולכן אליעזר בעצמו היה רוצה שלא תאבה האישה ללכת איתו, וכדי שיוכל להשיא את בתו ליצחק, וכדי להינצל ממשבת אליעזר ותפילתו, אברהם שולח את הכוונות של 'אלול' בידי אליעזר כדי שתאבה האישה ללכת אחריו, ולא יוכל אליעזר לגרום לה שלא תאבה, זה הסבר אחד.

החשש שלא תאבה רבקה להינשא ליצחק מפני חטא אדם

מה. וההסבר שאמרנו על פי הזוהר הקדוש (פ' פקודי דף רלו: הנ"ל) שרבקה פחדה מהגבורות והדינים של יצחק. וכיון שכן היה לה את הבחינה של: "לא תאבה האשה", כי היא ראתה שיש לה לתקן בו את הדין הקשה שלו. מה הסיבה? כתוב בגמרא (שבת קמו.) שהזוהמא של אדם הראשון עדיין היתה באבות, באברהם היתה זוהמה ויצא ממנה ישמעאל, אבל זה יצא ע"י השפחה – הגר. רבקה אומרת: (בראשית כה, כב) "אִם בֵּן לְמָה זֶה אֶנְכִי וכו'", למה יצחק לא ישא שפחה כדי שתצא בה הזוהמה של עשיו, ולמה היא צריכה לבוא אצלי.

כלומר, רואה רבקה שעדיין יש פגם הברית של הגבורות של חטא אדם הראשון אצל יצחק, ולכן רבקה לא היתה רוצה, בבחינת "לא תאבה האשה", ובשביל זה שולח אברהם עם אליעזר את הכוונות של 'אלול' – שהן הכוונות של תיקון הברית, כדי לעשות רצון ברבקה להינשא ליצחק, כי אם לא כשיש פגם הברית, האישה לא רוצה להינשא עם הבעל, והגם ששם זה לא היה פגם הברית של יצחק, אבל זה פגם הברית של חטא אדם הראשון.

וכעת יוצא שכל הפירושים בפסוק "אֶנְכִי אֶרְדַּ עִמָּךְ מִצְרִימָה וְאֶנְכִי אֶעֱלֶךָ גַם עֲלֵהּ", כולם מסתובבים סביב נקודה אחת, לתקן את הק"ל שנים של אדם הראשון. ואפילו הפירוש של הגמרא בענין 'הרואה גמל בחלום, מיתה נקנסה עליו וניצל' זה בעצמו קשור לאדם הראשון שנקנסה עליו מיתה, אבל גם שם יש בחינה של "גם עֲלֵהּ", בחינת 'הגמל', כי הגמל הוא קליפת ליליית כמבואר בזוהר פקודי הנ"ל, וצריך תיקון הברית לתקן את ה'נוקבא' של הס"מ שהיא ליליית. וזהו שמובא ב'פרקי דר' אליעזר' כשהס"מ רכב על הנחש, היה נדמה כמו רוכב על הגמל, ולכן זה הכוונה שהגמל זה הקליפה של ליליית.

והיא שעמדה לאבותינו - ההבטחה ליעקב

מו. והכל נתקן ע"י הירידה למצרים, וע"י ההבטחה שהבטיח הקב"ה ליעקב "גם עֲלֵהּ", כמו שאנחנו אומרים בהגדה של פסח: "והיא שעמדה לאבותינו" – מי זאת שעמדה לנו? אבא שלי לימד אותנו בליל הסדר את פירוש רש"י: "והיא" זו ההבטחה שקב"ה הבטיח ליעקב – "אֶנְכִי אֶרְדַּ עִמָּךְ מִצְרִימָה וְאֶנְכִי אֶעֱלֶךָ גַם עֲלֵהּ"